

Nº 3/1948.

KULTURUTSKOTTETS betänkande Nº 3/1948 med anledning av landstingsrepresentanten Rauha Åkerbloms petition till Ålands landsting om uppdrag för landskapsnämnden att undersöka möjligheterna för en sammanslagning a. v. Ålands lantmannaskola och Ålands lanthushållsskola samt att från och med nästa år praktisk undervisning i mjölkning måtte införas vid Ålands lantmannaskola.

Kulturutskottet, till vilket förenämnda petition av landstinget remitterats för utlåtande, har behandlat ärendet och får härmed värdsamt framhålla följande:

Den i petitionen väckta frågan om en sammanslagning a. v. Ålands lantmannaskola och Ålands lanthushållsskola blev i remissdebatten föremål för en grundlig ventilerings. Men för att så allsidigt och sakligt som möjligt få frågan ytterligare belyst har kulturutskottet trätt i kontakt med representanter i ledande ställning för Ålands lantmannaskola, Ålands lanthushållsskola och Ålands Marthadistriktförbund. De synpunkter, som vid överläggning med dessa representanter kommit fram, ha för utskottet varit synnerligen värdefulla för frågans vidare behandling.

Den uppfattning, som flertalet talare i remissdebatten gjorde sig till tolk för, att lanthushållsskolan bäst tillvaratager sina intressen, om den fortsätter såsom tidigare med sina ambulerande kurser för att därmed bereda möjligheter för eleverna att i större utsträckning besöka skolan torde vara allmän inom landskapet och även omhuldas av ledningen för lanthushållsskolan.

Emellertid torde direktionen för denna skola vara mycket angelägen om att med tiden få till stånd en fast huvudkurs för skolan men dessutom hålla kortare ambulerande kurser företrädesvis i landskapets periferiska delar, varvid skolans egna lärarkrafter skulle utnyttjas. Om skolan på detta sätt finge en fast huvudkurs per år, bleve husmoderutbildningen därvid i alla avseenden grundligare och effektivare.

Den genom petitionen anhängiggjorda frågan om lanthushållsskolans sammanslagning med lantmannaskolan, varigenom en samskoletyp skulle uppkomma, har, enligt vad utskottet erfarit, inom ledningen för dessa skolor emellertid ej något gehör. Visserligen skulle genom en dylik sammanslagning vissa fördelar vinnas (bl. a. kunde kosthållet bli gemensamt och kosthållsavgifterna ställas billigare för eleverna), men i fråga om utnyttjandet av gemensam undervisning för pojkar och flickor ställer uppläggningen av resp. skolors kurser och läroplaner hinder i vägen. Ej heller anser man på ledande håll för dessa skolor, att den trevnad, man

genom skolornas sammanslagning skulle lyckas uppnå, vara av den betydelse, man i första hand tror. Läxläsningen bleve säkert genom en sådan anordning i hög grad lidande.

Annorlunda ställer sig saken, om lanthushållsskolan förlades som sommarskola till lantmannaskolan och skolorna komme att arbeta på olika tider. Ett dylikt förfarande har redan praktiserats i Vrethalla, där en lantmannaskola arbetar under vinterhalvåret och en husmödersskola under sommarhalvåret. Vidare kan i detta sammanhang påpekas, att Västankvarn skolor, där en värdinneavdelning sedan två år tillbaka upphört som en parallellkurs till lantmannaskolan, från och med inkommande maj månad erhåller en särskilda husmoderskola, som under sommarhalvåret kommer att arbeta med en 5 $\frac{1}{2}$ månaders lång fast kurs.

Skäl föreligger, enligt utskottets uppfattning, att allvarsamma försök göras för att t.v. få Ålands lanthushållsskola att arbeta som en fast skola under sommaren. Energiska ansträngningar borde i sådant avseende vidtagas för att samla ett tillräckligt antal elever till en dylik sommarkurs.

Som känt ha mindre bemedlade elever möjligheter att, för fackutbildning ansöka om betydande studieunderstöd av landskapet. Dessa förmåner borde i detta fall utnyttjas för att samla elever till skolan även från de befolkningslager, som eljest sakna utsikter att frekventera skolan.

Ifall lanthushållsskolan förlägges till lantmannaskolan, bör enligt utskottets uppfattning köket i den senare skolan ombyggas för att kunna utnyttjas för ändamålet.

Om sålunda utskottet ej kan omfatta petitionärens avsikt att få en sammanslagning av de båda skolorna till stånd, så tillmäter utskottet petitionen bl.a. den betydelsen, att frågan om bygdeskolornas förhållande till varandra bragts på tal.

Som känt föreligga olika planer att utvidga och effektivisera bygdeskolornas verksamhetsprogram. Sålunda har ledningen för Ålands folkhögskola för avsikt att, så fort tiderna det medgiva, få till stånd en ny skolbyggnad, varigenom planerna på inrättandet av en andra årskurs vid skolan även kunde förverkligas.

För att samordna intressena och för att på bästa sätt utforma ett program för den åländska bygdeungdomens bildnings- och utbildningsbehov borde en utredning komma till stånd, som ställde hithörande skolproblem under allsidig omprövning. En sådan utredning kunde landskapsnämnden genom samarbete med olika intresseparter i saken försöka åstadkomma.

Under tiden en dylik utredning kommer till stånd, kunde lanthushålls-

skolan igångsätta tidigare omnämnda sommarkurser på lantmannaskolan. Därigenom skulle man på samma gång utröna om ett dylikt försök skulle ha några som helst utsikter att lyckas.

I fråga om den i petitionen efterlysta praktiska undervisningen i mjölkning vid lantmannaskolan har utskottet erfarit, att skolan från och med nästa år står i beråd att införa kortare dejourering för eleverna i ladugården vid skolan, varvid mjölkning, utfodring och andra praktiska arbeten komma att demonstreras, klarläggas och av eleverna själva utföras.

Med anledning av vad som ovan utretts får utskottet vördsamt föreslå,

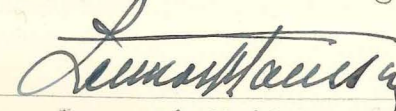
att petitionen om åtgärder för landskapsnämnden att undersöka möjligheterna för en sammanslagning av Ålands lantmannaskola och Ålands lanthushållsskola samt att praktisk undervisning i mjölkning måtte införas i den förstnämnda skolans läroplan från och med nästa år måtte av landstinget förkastas,

att landstinget däremot ger landskapsnämnden i uppdrag att få en allsidig utredning till stånd rörande möjligheterna att samordna och centralisera de åländska bygdeskolorna så att deras verksamhetsprogram på bästa sätt tjäna landskapets behov,

att under tiden en dylik utredning åstadkommes, lanthushållsskolan på försök måtte förläggas till lantmannaskolan som fast sommarskola med ambulerande vinterkurser.

Mariehamn den 28 februari 1948.

På kulturutskottets vägnar:

Lennart Mattsson.

Jan Erik Eriksson.

Närvarande: Lennart Mattsson, ordförande, Hugo Carlsson och suppleanterna Wilh. Wilén och Gösta Nordman (delvis).